

der afholdes en kommunal folkeafstemning, således at der skabes en sikrere ramme omkring opinionsundersøgelsen, jfr. i øvrigt nedenfor, hvor der er foretaget en sammenligning mellem opinionsundersøgelser og folkeafstemninger.

7.6.16. Folkeafstemninger

Kommunal folkeafstemning eller kommuneafstemning er en måde, hvorpå borgerne kan inddrages i den kommunale beslutningsproces. Det kan være vanskeligt klart at adskille opinionsundersøgelser og folkeafstemninger. Udsendelsen af spørgeskemaer til samtlige borgere i kommunen eller indrykning af annoncer med spørgsmål og svarukopier i den lokale presse er former for opinionsundersøgelser, der i høj grad nærmer sig folkeafstemninger. Typisk vil forskellene dog være, at folkeafstemninger sker i særlige, retligt betryggende former og med en generel deltagelse af kommunens vælgere. Betegnelsen folkeafstemning vil her blive forbeholdt de afstemninger, der afholdes af kommunalbestyrelsen efter regler, der i overensstemmelse med den kommunale valglov sikrer en almindelig, lige og hemmelig stemmeafgivning samt kontrol med stemmeafgivning og stemmeopgørelse.

Folkeafstemningens resultat kan være enten *bindende* eller blot *vejledende*.

På begæring af $\frac{1}{3}$ af folketingets medlemmer kan – med visse undtagelser – ethvert af folketinget vedtaget lovforslag blive undergivet folkeafstemning, og det vedtagne lovforslag bortfalder, hvis et flertal af de i afstemningen deltagende vælgere, dog mindst 30 pct. af samtlige stemmeberettigede, stemmer imod lovforslaget. Grundlovens folkeafstemningsinstitut giver således kun vælgerne mulighed for at standse et lovforslag, derimod aldrig mulighed for at gennemtvinge et lovforslag. Selv om en folkeafstemning kan påtvinges folketingets flertal, kan folketinget altså ikke blive påtvunget en bestemt lovgivning.

Den kommunale styrelseslovgivning bygger alene på et rent repræsentativt demokrati og indeholder ingen bestemmelser om kommunale folkeafstemninger, og uden udtrykkelig hjemmel kan hverken de kommunale væl-

gere eller et mindretal i kommunalbestyrelsen kræve spørgsmål gjort til genstand for afstemning blandt vælgerne. Det har derimod i praksis været antaget, at en kommunalbestyrelse uden lovhjemmel kan beslutte at indhente vælgerne tilkendegivelser ved en vejledende folkeafstemning.

Der har imidlertid været afholdt egentlige kommunale folkeafstemninger om etablering blandt andet af en sportshal og et centerprojekt.

Også når bortses fra kommunallovgivningen må det konstateres, at der her i landet ej heller i særlovgivningen findes egentlige eksempler på kommunale folkeafstemninger. I *den nu ophævede beværterlov* (lovbekendtgørelse nr. 24 af 21. januar 1964, §§ 12, 16 og 17) var der tillagt $\frac{1}{3}$ af kommunalbestyrelsesmedlemmerne eller 35 pct. af samtlige sognekommunens vælgere adgang til at kræve kommuneafstemning om indførelse af købstadsregler med hensyn til beværterbevillinger samt om kommunalbestyrelsens konkrete afslag på eller indstilling til amtsrådet af en ansøgning om beværterbevilling.

Efter den gældende *folkeskolelov* (lov nr. 313 af 26. juni 1975, § 22) kan 50 pct. af vælgerne i et *skoledistrikt*, når en kommunalbestyrelse har besluttet at nedlægge en skole, inden 4 uger efter kommunalbestyrelsens bekendtgørelse af beslutningen skriftligt kræve afstemning om skolenedlæggelsen. Hvis 60 pct. af de stemmeberettigede ved afstemningen stemmer for skolens opretholdelse, kan den kun nedlægges efter udløbet af den følgende valgperiode og da kun, hvis kommunalbestyrelsen på ny træffer beslutning herom.

Afstemningen kan efter kommunalbestyrelsens bestemmelse ske enten alene ved personligt fremmøde eller alene ved brevafstemning (indsendelse af stemmeseddel).

Afstemningen forberedes og ledes af en valgbestyrelse, der sammensættes efter reglerne i den kommunale valglov, og afstemningen og stemmeoptællingen foregår efter de for kommunale valg gældende regler. I forhold til den ovenfor foretagne afgrænsning af begrebet kommunale folkeafstemninger er der imidlertid i dette tilfælde tale om en lo-